

Motion till riksdagen 2012/13:Sf225

av Jonas Sjöstedt m.fl. (V)

Flykting- och migrationspolitik

1 Innehållsförteckning

2	Förslag till riksdagsbeslut	3
3	Inledning	7
4	Varför drivs människor på flykt?	7
	4.1 Riktiga flyktingar?	7
5	FN:s flyktingkommissariats finansiering och mandat	8
6	Utvecklingen i Europeiska unionen	9
	6.1 Militariseringen av kontrollen av EU:s yttre gränser	9
	6.2 Transportörsansvaret	11
	6.3 Återtagandeaftal	11
	6.4 Dublinförordningen	12
	6.5 Visumkrav som medel att utestänga flyktingar	13
	6.6 Skyddsgrundsdirektivet	13
	6.7 Asylprocedurdirektivet	14
	6.8 Mottagandedirektivet	14
	6.9 Återvändandedirektivet	14
7	Den svenska utlänningslagstiftningen	15
	7.1 Anhöriginvandringen	15
	7.2 Uppehållstillstånd efter inresa	16
	7.3 Förföljelse på grund av kön eller sexuell läggning	17
	7.4 Konventionsflyktingar	18
	7.5 Bestämmelsen om väpnad konflikt	19
	7.6 Återtagandeaftal som slutits av Sverige	20
	7.7 Bevisbördan och utredningsbördan beträffande tortyr	21
	7.8 Synnerligen ömmande omständigheter	22
	7.9 Verkställighetshinder	22
	7.10 Landkunskapen hos Migrationsverket	23
	7.11 Rätten till muntlig förhandling	23
	7.12 Rätt att överklaga beslut om avslag på ansökan om främlingspass	24
	7.13 Ändringsdispens	24
	7.14 Illegal vistelse	25

Fel! Okänt namn på

7.15	Bortre gräns i asylprocessen	25
7.16	Praxis vid besöksvisum	26
7.17	Asylvisum.....	26
7.18	Förvar	27
7.19	Förordnande av offentliga biträden i utlänningsärenden	27
7.20	Utbildning av nämndledamöter och offentliga biträden	28

2 Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att stärka svenska myndigheters respekt för asylrätten och Genèvekonventionen.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att FN:s flyktingkommissariat bör finansieras via FN:s budget med treåriga anslag.¹
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en utvidgning av FN:s flyktingkommissariats mandat till att inkludera internflyktingar.¹
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om anslag av medel för FN:s flyktingkommissariats medverkan vid förvaltningen av EU:s yttergränser.²
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör verka för att Frontex avvecklas.²
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen måste verka för en djupgående förändring av inriktningen på Frontex verksamhet så att både asylrätten och skyldigheten att bistå skeppsbrutna respekteras.²
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om asyl- och flyktingpolitik i EU grundad på respekt för mänskliga rättigheter och människors lika värde.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör kräva nya förhandlingar om direktivet om transportörsansvar.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör ta initiativ till en sådan förändring av EU:s politik för återtagandeavtal som anges i motionen.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör stödja kommissionens förslag till förändringar i Dublinförordningen.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ett initiativ till en översyn av förordningen om fördelningskriteriet när det gäller asylsökande i syfte att dessas egna val ska vara styrande.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör verka i EU för att korta ned listan över visumpliktiga länder och för att visumkrav inte ska användas för att stänga ute flyktingar och därmed kortsluta Genèvekonventionen.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen i Europeiska unionens råd bör avvisa det aktuella förslaget till förändrat asylprocedurdirektiv och kräva att rättssäkerhetsgarantierna förbättras, inte försämrats.

Fel! Okänt namn på

14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen i Europeiska unionens råd bör avvisa det aktuella förslaget till förändrat direktiv om mottagandevillkor och kräva att kommissionens ursprungliga förslag görs till föremål för förnyade diskussioner i Europeiska unionens råd.
15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att den i EU bör ta initiativ till att återvändandenedirektivet upphävs och ersätts med ett nytt direktiv vars innehåll står i överensstämmelse med grundläggande humanitära principer, respekten för människors lika värde och EU-ländernas internationella åtaganden.
16. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till en sådan ändring i utlänningslagen att försörjningskravet vid anhöriginvandring tas bort.
17. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till en ändring i utlänningslagen med förbättrade regler om anhöriginvandring i enlighet med vad som anförs i motionen.
18. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till lagändring för att undantag ska göras från huvudregeln om ansökan från utlandet när utlänningen har barn i Sverige eller kvinnan i förhållandet är gravid.
19. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen i kommande regleringsbrev till Migrationsverket bör ställa krav på att verket vidtar de åtgärder som krävs för att omarbota relevanta avsnitt i Migrationshandboken.
20. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en snar utvärdering av tillämpningen av den nya lagbestämmelsen om flyktingstatus på grund av förföljelse på grund av kön eller sexuell läggning.
21. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör se till att utlänningslagen tillämpas i enlighet med lagstiftarens intentioner.
22. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en sådan översyn av flyktingkapsbestämmelsen i utlänningslagen att dess tolkning bringas i överensstämmelse med gällande internationell rätt.
23. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en sådan översyn av bestämmelserna om skydd vid väpnad konflikt, urskillningslöst våld eller svåra inre motsättningar att skyddet blir mer heltäckande.
24. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sveriges återtagandeaftal med Irak och Afghanistan omedelbart bör sägas upp.
25. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till en sådan ändring i utlänningslagen att Sverige uppfyller Europakonventionens krav i fråga om bevis- och utredningsbörd i fråga om tortyr.
26. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av att se till att det finns tillräcklig kompetens och resurser för att genomföra ett ökat antal tortyrskadeutredningar.

Fel! Okänt namn på

27. Riksdagen beslutar om att ändra 5 kap. 6 § första stycket 1 i utlänningslagen i enlighet med förslaget i motionen.
28. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör föreslå en ny bestämmelse i utlänningslagen om att avlägsnandebeslut inte ska fattas om det står klart att det inte går att verkställa.
29. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en översyn av 12 kap. 19 § utlänningslagen.
30. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en sådan lagändring att möjlighet ges till polisen att återlämna ett verkställighetsärende till Migrationsverket och till Migrationsverket att återta ett verkställighetsärende som lämnats till polisen.
31. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör ge Migrationsverket i uppdrag att organisera kurser i opartiskt användande av Migrationsverkets landinformation.
32. Riksdagen beslutar om ett nytt tredje stycke i 16 kap. 5 § utlänningslagen i enlighet med förslaget i motionen.
33. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa en bestämmelse i utlänningslagen om rätt att överklaga Migrationsverkets beslut om avslag på ansökan om främlingspass.
34. Riksdagen begär att regeringen återkommer med förslag till riksdagen om en sådan ändring av utlänningslagen att ändringsdispens på ansökan av den enskilde införs hos Migrationsöverdomstolen.
35. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att tidsfristen i utlänningslagen för frivillig återresa börjar löpa den dag utlännningen delgivits beslutet.
36. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om införande av en bortre gräns i asylprocessen.
37. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör utfärda tydliga riktlinjer för Migrationsverkets handläggning av ärenden som gäller besöksvisum för att den ska genomsyras av en inställning som grundas på icke-diskriminering och humanitet.
38. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör tillsätta en utredning med uppgift att lägga fram förslag om en procedur för utfärdande av asylvisum.
39. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om tillsättande av en utredning med uppgift att se över utlänningslagens regler om förvarsgrunder.
40. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ge ett uppdrag till Migrationsverket att se till att sjukvårdspersonal finns på förvaren i större utsträckning.
41. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa ett förbud i utlänningslagen mot att placera en person i kriminalvård med hänvisning till att hen utgör en allvarlig fara för sig själv.

Fel! Okänt namn på

42. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en sådan ändring i utlänningslagen att det blir möjligt att förordna offentligt biträde i ärenden som handläggs enligt Dublinförordningen.
43. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en sådan ändring i utlänningslagen att det vid förekomsten av särskilda skäl blir möjligt att förordna offentligt biträde i ärenden där ansökan om uppehållstillstånd görs via svensk ambassad.
44. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Rättshjälpsmyndigheten, alternativt förvaltningsrätten, bör förordna offentliga biträden i utlänningsärenden.
45. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ett uppdrag till Domstolsverket att ge förslag på organisation av utbildning av Migrationsverkets personal, migrationsdomstolarnas nämndledamöter och offentliga biträden, samt förslag på vem eller vilka som bör vara huvudmän för en sådan utbildning.

¹ Yrkandena 2 och 3 hänvisade till UU.

² Yrkandena 4–6 hänvisade till JuU.

3 Inledning

Vänsterpartiet är djupt oroat över flykting- och migrationspolitikens utveckling både i Sverige och i EU. Murarna runt EU byggs hela tiden allt högre och nästan alla legala möjligheter att ta sig till EU har täppts till. Sverige och övriga EU-länder kränker i dag systematiskt asylsökande och flyktingars mänskliga rättigheter.

Vänsterpartiet menar att denna utveckling måste brytas. Detta för att värna rätten till fristad undan förföljelse och de mänskliga rättigheterna i övrigt. Om vi i dag tolererar att en resurssvag grupps mänskliga rättigheter kränks, bäd-dar vi för att andra gruppers mänskliga rättigheter kränks i morgon.

4 Varför drivs människor på flykt?

Enligt FN:s flyktingkommissariat finns det omkring 175 miljoner migranter i världen. Av dem är 33,9 miljoner flyktingar, statslösa, internflyktingar m.fl., som hör under UNHCR:s mandat.

Majoriteten av världens flyktingar har flytt från politiskt förtryck, krig och våld. Den direkta orsaken till att nio av tio fördrivna människor tvingats fly är politiskt förtryck och väpnade konflikter. Dessa konflikter utkämpas till största delen med vapen som tillverkats i de rika industriländerna. Vapenhandeln har genererat stora vinster för vapenindustrin samtidigt som den orsakar död, förstörelse och massflykt. Även Sverige bidrar aktivt till att människor tvingas fly genom att exportera vapen till länder som kränker grundläggande mänskliga rättigheter och till länder som för krig.

4.1 Riktiga flyktingar?

Det görs ofta, också bland ledande politiker som borde veta bättre, gällande att flertalet asylsökande inte har några verkliga asylskäl utan att det snarare är fråga om en ekonomisk och social migration, att människor söker sig en bättre framtid i Sverige. Men den som hävdar något sådant bör närmare studera från vilka länder de asylsökande kommer. Det kan då konstateras att nästan alla kommer från länder där det antingen pågår krig, väpnad konflikt eller grova kränkningar av de mänskliga rättigheterna. Det finns ingen som helst koppling mellan ursprungsländers fattigdom och ett migrationstryck mot Sverige.

Sverige har skrivit under FN:s flyktingkonvention, även kallad Genèvekonventionen, som säger att den som är förföljd har rätt att söka och få asyl. Flykting är enligt konventionen den som har skäl att frukta förföljelse p.g.a. sin ras, sin nationalitet, sin religiösa eller politiska uppfattning, sitt kön eller sin sexuella läggning eller p.g.a. att hen tillhör en viss samhällsgrupp.

Fel! Okänt namn på

Ett lands asylpolitik fungerar som ett lackmustest för dess inställning till försvaret av mänskliga rättigheter. Om inte de mänskliga rättigheterna respekteras för de människor som har minst möjligheter och resurser att föra sin talan, kommer andra gruppers rättigheter att angripas längre fram. Därför är det av största vikt att stärka svenska myndigheters respekt för asylrätten och Genèvekonventionen. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

5 FN:s flyktingkommissariats finansiering och mandat

Den verksamhet som bedrivs av FN:s flyktingkommissariat finansieras genom årliga bidrag från medlemsstaterna. Detta är en ur flera aspekter olycklig ordning. Organisationen får svårigheter med sin planering eftersom finansieringen blir osäker och ryckig. Dessutom händer det att FN:s flyktingkommissariat drabbas av tunghäfta när det är påkallat att framföra kritik mot någon av de viktigaste bidragsgivarna, t.ex. Sverige. Därför bör regeringen i FN verka för att FN:s flyktingkommissariat ska finansieras via FN:s budget med treåriga anslag. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

FN:s flyktingkommissariats mandat omfattar bara flyktingar som passerat en nationsgräns. Numera utgör de s.k. internflyktingarna en mycket stor del av alla flyktingar. Rapporter visar att kvinnor som flyr undan s.k. hedersrelaterat våld ofta tar sin tillflykt till fängelser i området för att undvika att mördas. På grund av risken och allvaret i hoten kan de tvingas att tillbringa resten av sina liv i fängelset – oskyldigt dömda till livstidsstraff för att de är kvinnor. Dessa kvinnor kan inte fly till något annat land för att omfattas av FN:s flyktingkommissariats skydd. Visserligen gör FN:s flyktingkommissariat redan i dag viktiga humanitära insatser för internflyktingar men det är viktigt att mandatet utvidgas så att organisationen exempelvis får möjlighet att vid behov hjälpa internflyktingar att lämna sitt hemland. Regeringen bör i alla lämpliga sammanhang verka för en utvidgning av FN:s flyktingkommissariats mandat till att inkludera internflyktingar. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Vid den s.k. gränsförvaltningen av EU:s yttergränser, bl.a. i Medelhavet och utanför Afrikas västkust, bedrivs både av enskilda EU-stater och genom EU:s byrå för yttre gränskontroll – Frontex – en verksamhet som stoppar flyktingar på väg till Europa för att söka asyl. Det är av avgörande betydelse att FN:s flyktingkommissariat bereds möjlighet att delta i denna verksamhet för att tillföra sitt kunnande om flyktingkonventionens riktiga tillämpning i dessa sammanhang. EU bör anslå medel för att finansiera detta. Regeringen bör därför i EU verka för att EU anslår medel för att möjliggöra för FN:s flyktingkommissariat att medverka vid förvaltningen av EU:s yttergränser. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

6 Utvecklingen i Europeiska unionen

I dag kan vi se resultatet av den harmonisering av flyktingpolitiken inom EU som startade med Amsterdamfördraget. EU har byggt murarna runt "Fästning Europa" allt högre i stället för att genom mellanstatligt samarbete ta ansvar för de flyktingar som söker skydd undan förföljelse. Sverige har medverkat till att sätta Genèvekonventionen ur spel, t.ex. genom transportörsansvaret och genom att acceptera att asylansökningar från EU-medborgare ska anses uppenbart ogrundade.

Systemet med minimiregler har inneburit en harmonisering nedåt i riktning mot den sämsta tillåtna nivån på rättssäkerhet och behandling. Den svenska regeringen har, i det stora hela, inte utnyttjat möjligheten för medlemsstaterna att behålla eller införa mer generösa bestämmelser.

Föreberedelserna för nästa etapp – ett gemensamt asylsystem – är långt gångna. Genom Lissabonfördraget ska hela området för asyl- och invandringspolitik, yttre gränskontroller, villkor för inresa och bosättning, viseringar och uppehållstillstånd göras överstatligt. Den restriktivitet och militarisering som hittills karakteriserat asyl- och invandringspolitikerna riskerar därmed att eskalera ytterligare.

De flesta direktivförslag från EU-kommissionen, som i sitt ursprungliga skick syftade till att tillförsäkra asylsökande och migranter minimirättigheter, har efter en utdragen behandling av Europeiska rådet och dess arbetsgrupper blivit tömda på nästan allt positivt innehåll. Däremot har man snabbt kunnat enas om genomförande av repressiva åtgärder riktade mot flyktingar och migranter från tredjeland. Det gäller förstärkta gränskontroller vid EU:s yttre gränser, hårda krav riktade mot de nya medlemsstaterna för att förhindra att flyktingar tar sig in i EU via dessa, steg mot en gemensam gränspolis för EU, hot mot tredjeländer för att tvinga dessa att ta emot, inte bara egna medborgare, utan även tredjelandsmedborgare, och nu senast det repressiva återvändandedirektivet. Denna utveckling visar tydligt det olämpliga i att göra asylpolitiken till föremål för överstatliga beslut inom EU.

I det följande specificerar vi vår kritik både vad gäller det överstatliga samarbetet och den svenska flyktingpolitiken.

6.1 Militariseringen av kontrollen av EU:s yttre gränser

I syfte att hantera den migration som når EU:s yttre gränser har EU skapat Frontex, en byrå för yttre gränskontroll, som bl.a. organiserar patrullering och övervakning av den afrikanska västkusten och centrala Medelhavet. De allt mer avancerade övervakningssystem som används har fått till följd att fler väljer längre och farligare vägar. Fler och fler människor omkommer under flykten till Europa.

Frontex mandat har i allt väsentligt varit inriktat på att skydda EU:s gränser och saknat en explicit mekanism för att tillförsäkra skydd för asylsökande

Fel! Okänt namn på

eller andra utsatta grupper. Frontex har därför haft ödesdigra effekter på EU:s politik för mottagande av flyktingar och andra skyddsbehövande.

Som komplement till Frontex har under 2007 en förordning om Rapid Border Intervention Teams (Rabit) antagits. Dessa EU-styrkor ska med kort varsel kunna sättas in i områden där det finns ett stort inflöde av asylsökande och eller andra migranter. En annan huvudlinje i EU:s strategi är att ge finansiellt och teknologiskt stöd till nordafrikanska staters gränsstyrkor. Spanien har exempelvis levererat patrullbåtar, fyrhjulsdrivna fordon och datorer till Mauretanien ”för att hjälpa landet att bevaka sin kust”. Flyg från den svenska kustbevakningen har också deltagit i ett Frontexuppdrag utanför Greklands kust. Med tanke på Greklands bristande respekt för landets internationella förpliktelser på flyktingområdet var Sveriges deltagande i denna aktion synnerligen klandervärt.

Den fria rörligheten i EU utvecklas på bekostnad av den fria rörligheten i EU:s grannstater. Afrikanska länder pressas att införa en hårdare politik för att bekämpa migration, baserad på den europeiska modellen med gränskontroller, kriminalisering, frihetsberövande och utvisning. EU:s gränskontroll förläggs på detta sätt på tredje länders sjöterritorium. I praktiken stämplar EU en individ som ”irreguljär migrant” redan innan han eller hon lämnar sitt land och kommer in på EU-territorium. Dessa ”förebyggande aktioner” tar ingen hänsyn till att personen inte behöver vara ”illegal” utan kan vara potentiell asylsökande eller flykting. Detta förhandsantagande om illegalitet och förebyggande gränskontroll omöjliggör ett fullständigt respekterande av mänskliga rättigheter och tillträde till en reguljär asylprocess med en individuell bedömning av asylärendet som föreskrivs i flyktingkonventionen.

Sverige deltar aktivt i såväl utformningen som praktiserandet av denna restriktiva politik och har inte i något fall utnyttjat sin rätt att stoppa EU-lagstiftning som syftar till att undergräva asylrätten. Regeringen har t.ex. valt att inte stödja Europaparlamentets krav på förbättrad insyn i Frontex verksamhet och övervakning av att denna respekterar de mänskliga rättigheterna, bl.a. asylrätten.

Under 2011 har förändringar i Frontexförordningen genomförts varvid vissa regler antagits om att grundläggande mänskliga rättigheter och asylrätten ska respekteras i verksamheten liksom skyldigheten att bistå dem som befinner sig i sjönöd. Tyvärr saknas effektiva övervakningsmekanismer beträffande Frontex iakttagande av dessa skyldigheter.

Regeringen bör verka för att Frontex avvecklas. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Fram till dess att det är genomfört bör regeringen skyndsamt verka för att inriktningen av Frontex verksamhet ändras på ett djupgående sätt så att både asylrätten och skyldigheten att bistå skeppsbrutna respekteras. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Regeringen bör i EU verka för att asyl- och flyktingpolitiken i grunden förändras och i framtiden bygger på respekt för mänskliga rättigheter och människors lika värde. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

6.2 Transportörsansvaret

Direktivet om transportörsansvar utgör ett angrepp på Genèvekonvention och den mänskliga rättigheten att söka och åtnjuta asyl som finns upptagen i artikel 14 i FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna. Transportörsansvar innebär i praktiken att myndighetsutövning läggs ut på privata rättssubjekt. Flygbolaget SAS har i sitt remissvar över departementspromemorian Transportörsansvaret i utlänningslagen (Ds 2001:74) bl.a. yttrat följande:

I och med att SAS har rätt att neka ombordstigning på grund av att inrehandlingarna (inte själva flygbiljetten) inte är i ordning kan passagerarna sägas stå i ett slags beroendeförhållande till transportören. Därför är transportörens kontroll att likställa med myndighetsutövning och därmed i strid med regeringsformen.

Vänsterpartiet delar den uppfattningen. Transportörsansvaret har också som oundviklig följd att transportföretagen infört rasprofilering av sina passage-rarkontroller. Detta är fullständigt oacceptabelt och försvårar en effektiv kamp mot främlingsfientlighet och rasism.

Mot bakgrund av ovanstående bör regeringen omedelbart påkalla nya förhandlingar om direktivet om transportörsansvar och därvid verka för att alla bestämmelser i direktivet som sätter asylrätten ur spel eller leder till diskriminering grundad på hudfärg eller etniskt ursprung tas bort. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

6.3 Återtagandeavtal

EU hade i april 2012 träffat återtagandeavtal med 13 länder, bl.a. Ryssland, Marocko och Pakistan. Genom avtalen görs dessa länders myndigheter till agenter för EU-länderna när det gäller utvisning av tredjelandsmedborgare från EU. Ett exempel på de ödesdigra konsekvenserna av återtagandeavtalen är avtalet mellan EU och Mauretanien. Regeringen i Mauretanien har åtagit sig att "utarbeta och sätta i verket en global strategi för att styra migrationsströmmarna" vilken förutsätter förstärkning av gränskontrollerna och anpassning av lagstiftningen. För att leva upp till EU:s krav syftande till att minska "migrationstrycket" arresterar och deporterar de mauretanska myndigheterna godtyckligt människor som misstänks vilja ta sig till Europa. Tidigare har det rått fri rörlighet för personer mellan Mauretanien och dess grannländer, med en betydande arbetskraftsmigration till Mauretanien. Allt detta har EU raserat genom sin politik med att förlägga sin gränskontroll långt utanför Europa. Återtagandeavtal med Turkiet har ingåtts under sommaren 2012. Detta är särskilt allvarligt eftersom Turkiet endast skrivit på Genèvekonventionen i ursprunglig form – och inte tilläggsprotokollet från 1967. Det innebär att flyktingar från länder utanför Europa, t ex Syrien, Iran och Afghanistan, inte får sin asylrätt prövad i Turkiet och att skyddsbehövandes rättigheter därmed kränks.

Fel! Okänt namn på

Nu pågår förhandlingar mellan EU och Kina om återtagandeavtal. Detta är djupt oroväckande med tanke på Kinas bristande respekt för de mänskliga rättigheterna.

Regeringen bör i EU ta initiativ till att EU:s politik beträffande återtagandeavtal förändras på ett sådant sätt att asylrätten inte inskränks. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

6.4 Dublinförordningen

I februari 2003 antogs den förordning som ersätter Dublinkonventionen. Den innebär att alla grundprinciper i Dublinkonventionen med dess stötande och inhumana konsekvenser blev kvar. Huvudregeln om att asylansökan ska göras i det första EU-land den sökande rest in i leder självfallet till att flyktingarna koncentreras till de länder som gränsar mot områden varifrån många flyktingar kommer. Det får som logisk konsekvens att dessa länder som motåtgärd söker göra sina gränser så ogenomträngliga som möjligt. Sverige har här medverkat till att ytterligare en viktig del av ”Fästning Europa” kommit på plats.

En grundförutsättning för att tillämpa en sådan princip för fördelning av asylsökande mellan EU:s medlemsstater som Dublinförordningen bygger på är att rättspraxis vid tillämpningen av skyddsreglerna för asylsökande och de materiella mottagningsvillkoren är desamma i EU:s medlemsstater. För att söka uppnå detta har flera direktiv antagits, t.ex. skyddsgrundsdirektivet och direktivet om mottagningsvillkor. I verkligheten råder emellertid avgrundslika skillnader mellan medlemsstaterna i dessa avseenden. Dessa skillnader har successivt ökat under de senaste tjugo åren. Ett tydligt exempel utgörs av Grekland, där det i det närmaste är omöjligt att få skydd för flyktingar och andra människor som är i behov av internationellt skydd.

Kommissionen har den 3 december 2008 lagt fram förslag till ändrade regler i Dublinförordningen. Förslagen syftar till att underlätta överförandet av asylsökande mellan medlemsländerna och undvika att familjer splittras mellan olika medlemsstater. Men den viktigaste förändringen är att kommissionen, om vissa villkor är uppfyllda, kan besluta om att inställa överföringar av asylsökande till ett land vars mottagningskapacitet är överbelastad eller som inte ger ett skydd för asylsökande som uppfyller gemenskapslagstiftningens krav. Dessa förslag har den svenska regeringen bestämt motsatt sig trots att de skulle motverka förordningens kraftigt snedvridande effekter på fördelningen av asylsökande mellan medlemsstaterna. Det något justerade förslag till ny Dublinförordning som Europaparlamentets utskott för medborgerliga fri- och rättigheter samt rättsliga och inrikes frågor, LIBE-utskottet, tillstyrkte den 19 september 2012 innehåller inga väsentliga förändringar i förhållande till den version som Europeiska unionens råd tidigare ställt sig bakom. Det förbud som införts mot överföringar till länder, där den asylsökande riskerar omänsklig eller förnedrande behandling, innebär ingenting annat än en kodifiering i EU-rätten av vad som redan gäller enligt Europakonventionen om mänskliga rättigheter. Parlamentet har inte heller lyckats få igenom några förbättringar i

möjligheterna att undvika familjesplittring och har misslyckats i sitt försök att stoppa de utökade möjligheterna till förvarstagande.

Den enda rimliga principen för att avgöra vilket land som ska handlägga en asylansökan är att låta den asylsökande själv fatta beslutet. Det skulle också spara stora belopp för skattebetalarna i EU-länderna eftersom de s.k. Dublinförfrågningarna länderna emellan är synnerligen tidsödande och kostsamma samtidigt som de förlänger handläggningstiderna på ett orimligt sätt. Även FN:s flyktingkommissariat har i sitt yttrande över EU-kommissionens grönbok om ett gemensamt asylsystem gett uttryck för att man skulle föredra att Dublinförordningens principer hade ersatts med att den asylsökandes eget val av asylland ska vara avgörande. Den svenska regeringen bör därför stödja det förslag som kommissionen lagt fram om förändringar i Dublinförordningen som redogjorts för ovan. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Vidare bör den svenska regeringen ta initiativ till en översyn av Dublinförordningen med syfte att fördelningskriteriet för de asylsökande ska vara att egna val ska vara styrande. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

6.5 Visumkrav som medel att utestänga flyktingar

Visumkrav riktade mot länder där det pågår krig eller omfattande kränkningar av mänskliga rättigheter är en viktig del av EU:s utestängningspolitik mot flyktingar och andra skyddsbehövande. European Council on Refugees and Exiles skriver bl.a. följande på sin hemsida: ”Ett av syftena med EU:s viseringspolitik har uppenbart varit att hindra flyktingar från att komma till Europa. I maj 2007 innehöll EU:s gemensamma viseringslista 128 stater, varav många krigshärjade och flyktingalstrande länder som Afghanistan, Irak, Somalia, Sudan och de Palestinska Territorierna.”

Detta är ett allvarligt hot mot asylrätten. Regeringen bör därför inom EU verka för att korta ned listan över visumpfiktiga länder och för att visumkrav inte används för att stänga ute flyktingar och därmed undergräva Genèvekonventionen. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

6.6 Skyddsgrundsdirektivet

Förändringarna i rådsdirektivet om miniminormer för när medborgare och statslösa personer ska betraktas som flyktingar eller som personer som av andra skäl behöver internationellt skydd innebär blygsamma förbättringar av det rättsliga skyddet för flyktingar och andra skyddsbehövande. Den viktigaste förbättringen är kanske att förföljelse p.g.a. kön ”ska” i stället för ”får” beaktas. Det är också bra att skyddet för alternativt skyddsbehövande görs mer lika skyddet för konventionsflyktingar. Men det finns nu en stor risk att dessa förstärkningar av skyddet uppvägs av att de svaga reglerna i asylproce-

Fel! Okänt namn på

durdirektivet bibehålls samtidigt som det blir ännu svårare för skyddsbehövande att ta sig till EU.

6.7 Asylprocedurdirektivet

Det omarbetade rådskravet om miniminormer för medlemsstaters förfaranden för att bevilja eller återkalla flyktingstatus som Europeiska kommissionen presenterade 2009 innebar en försämring av rättssäkerhetsgarantierna jämfört med det ursprungliga förslaget. Asylprocedurdirektivet behöver arbetas om i grunden för att tillförsäkra de asylsökande hållbara rättssäkerhetsgarantier. Regeringen bör i Europeiska unionens råd avvisa detta förslag och kräva att rättssäkerheten för skyddsbehövande förbättras rejält och inte försämras. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

6.8 Mottagandedirektivet

Även Europeiska kommissionens omarbetade förslag till direktiv om mottagandevillkor innehåller flera försämringar. Tidsbegränsningarna för förvar har urvattnats, det blir tillåtet att förvara asylsökande i fängelser, det tillåts att göra undantag från miniminivåerna för mottagandevillkoren, det blir tillåtet att göra undantag från kravet att förvarstagna barn ska ha lekmöjligheter, från att förvarstagna familjers privatliv ska respekteras och från att kvinnor ska ha rätt att hållas separerade från män i förvaren. Kravet på likabehandling med medborgare när det gäller socialt stöd och hälsovård är borttagna. Det blir tillåtet att helt avstå från att tillämpa direktivet och inte heller någon skyldighet att tillförsäkra asylsökande grundläggande behov för överlevnad. Också när det gäller detta direktiv krävs ett radikalt annat och förbättrat innehåll avseende mottagandevillkoren för att de ska leva upp till FN:s konvention om de ekonomiska, sociala och kulturella rättigheterna. Regeringen bör i Europeiska unionens råd avvisa detta förslag och kräva att kommissionens ursprungliga förslag åter görs till föremål för diskussion i Europeiska unionens råd. Detta bör riksdagen ge regeringen som sin mening till känna.

6.9 Återvändandedirektivet

EU har i juni 2008 antagit direktivet om gemensamma normer och förfaranden för återvändande av tredjelandsmedborgare som vistas olagligt i medlemsstaterna.

Direktivets bestämmelser om frivillig verkställighet under en period på högst 7–30 dagar från beslutet om utvisning är verklighetsfrämmande. Även om den som ska utvisas på alla sätt medverkar till verkställigheten tar planeringen oftast betydligt längre tid än så. Att införa en regel om att tvång automatiskt ska tillgripas efter en så kort period betyder, förutom ett inhumant sätt att behandla människor, ett slöseri med skattemedel.

Förvarsreglerna är oacceptabla. Den maximalt tillåtna tiden för förvar, 18 månader, är orimligt lång. Grunderna för förvarstagande är så oprecisa att de öppnar för ett stort mått av godtycke. Också ensamkommande barn får tas i förvar i upp till 18 månader. Det är tillåtet att placera både vuxna med barn och ensamkommande barn i vanliga fängelser. Detta strider mot barnkonventionen.

Om den utvisade inte återvänt frivilligt – något som knappast är möjligt med hänsyn till tidsfristerna – får ett återreseförbud på fem år utfärdas. Det kommer att i hög grad försvåra möjligheten att fly om förhållandena i ursprungslandet skulle förändras.

Vuxna, men även ensamkommande barn, får utvisas till länder de saknar anknytning till och genom vilka de enbart transiterat. Även detta strider mot barnkonventionen.

Regeringen bör därför ta initiativ till att återvändandenedirektivet upphävs och ersätts med ett nytt direktiv vars innehåll står i överensstämmelse med både humanitära principer, respekten för människors lika värde och EU-ländernas internationella åtaganden. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

7 Den svenska utlänningslagstiftningen

Vänsterpartiet är starkt kritiskt till den svenska flyktingpolitiken. Rätten till asyl undergrävs i dag genom stora brister i den praktiska tillämpningen av gällande lagstiftning.

7.1 Anhöriginvandringen

De regeländringar i utlänningslagen, som genomfördes den 1 januari 1997 har, som Vänsterpartiet redan då förutsade, orsakat många mänskliga tragedier och stort lidande för familjemedlemmar både i Sverige och i hemlandet. Detta konstaterades också i en utvärdering av de nya reglerna som Röda Korset lät göra efter att de tillämpats i några år. Effekterna av lagändringarna blev att gamla föräldrar med vuxna barn bosatta i Sverige praktiskt taget aldrig får tillstånd att återförenas i Sverige. Inte heller humanitära skäl som att man har blivit änka eller änklings, dement eller på annat sätt svårt sjuk eller handikappad påverkar domsluten i Migrationsöverdomstolen.

Den 1 maj 2006 trädde vissa förändringar i utlänningslagen i kraft som gäller familjeåterförening och som innebar att EG-direktivet om rätt till familjeåterförening genomfördes i svensk rätt. Det är ett minimidirektiv och hindrar därför inte Sverige från att ha mindre restriktiva regler. De regler som får inhumana konsekvenser berörs inte av EG-direktivet.

I december 2008 föreslog en utredning (SOU 2008:114), i enlighet med de utredningsdirektiv som regeringen lämnat, att försörjningskrav införs som villkor vid anhöriginvandring. Försörjningskrav ska dock inte uppställas vid

Fel! Okänt namn på

anhöriginvandring till flyktingar och vissa övriga skyddsbehövande. Det stora flertalet remissinstanser har riktat kritik mot förslaget grundvalar, i synnerhet att barn enligt förslaget skulle kunna separeras från den ena föräldern under lång tid. Förslaget har också kritiserats av den FN-kommitté som granskade Sveriges rapport om tillämpningen av barnkonventionen. Trots detta föreslog regeringen att försörjningskrav skulle ställas vid anhöriginvandring och riksdagen biföll propositionen. Regeringen bör lägga fram förslag om sådana ändringar i utlänningslagen att detta försörjningsansvar tas bort. Detta bör riksdagen begära.

Migrationsmyndigheternas tillämpning av 18-årsregeln på barn som uppnått denna ålder under ärendets handläggning har kritiserats av Justitiekanslern utan att myndigheterna har tagit något intryck. Fortfarande förekommer det att barn nekas återförening med sina föräldrar trots att de lämnat in ansökan i god tid innan de fyllt 18 år. Den s.k. sista länkenbestämmelsen måste återinföras och möjligheterna för äldre föräldrar att återförenas med vuxna barn förbättras. Kraven på hushållsgemenskap omedelbart innan det vuxna barnet bosatte sig i Sverige och kravet på att föräldrarna måste ha ansökt om familjeåterförening inom kort tid efter att barnet fått uppehållstillstånd i Sverige måste tas bort. Det kravet får orimliga konsekvenser. När det vuxna barnet flyttade till Sverige är föräldrarna ofta relativt unga och friska. 25 år senare kanske en av dem avlidit medan den efterlevande är gammal och svårt sjuk och inte kan klara sin livsföring utan hjälp av barnen. Men då stupar varje återföreningsansökan på 10-månadersgränsen. Regeringen bör uppdras att återkomma till riksdagen med förslag om förbättrade regler för anhöriginvandring i enlighet med det ovan angivna. Detta bör riksdagen begära.

7.2 Uppehållstillstånd efter inresa

En lagändring, som trädde i kraft år 2000, beträffande förutsättningarna att bifalla en ansökan om uppehållstillstånd som görs efter inresan, innebar följande: om utlänningsen har stark anknytning till en person bosatt i landet och det inte skäligen kan begäras att utlänningsen återvänder till ett annat land för att inge ansökan där, får den bifallas trots att den gjorts efter inresa till Sverige. Avsikten med lagändringen var att öka möjligheterna till bifall på en ansökan gjord efter inresan, men bestämmelsen har tillämpats så att den tvärtom inneburit minskade möjligheter till bifall. Denna praxis har inte förändrats sedan en ny instansordning i utlänningsärenden har införts.

Regeringen lämnade våren 2010 en proposition till riksdagen om en sådan ändring i utlänningslagen att det i högre grad skulle bli möjligt för föräldrar och barn att beviljas uppehållstillstånd p.g.a. familjeanknytning när de redan befinner sig i Sverige i de fall det står klart att uppehållstillstånd skulle ha beviljats om prövningen gjorts före inresan. Riksdagen biföll propositionen och lagändringen trädde i kraft den 1 juli 2010. Tyvärr besannades Vänsterpartiets förutsägelse att lagändringen skulle få minimal praktisk betydelse då många ansökningar avslås därför att den sökande saknar giltigt pass eller tidigare vistats i Sverige. Dessutom har det i rättspraxis fastslagits att barnets

behov av kontakt med sin förälder normalt får stå tillbaka om förälderns behov kan beräknas bli högst sex månader. Detta är orimligt betraktat från de krav barnkonventionen ställer. Det är därför nödvändigt att regeringen skyndsamt lägger fram förslag om att undantag från huvudregeln ska beviljas när utlänningsbarn har barn i Sverige eller kvinnan i förhållandet är gravid. Detta bör riksdagen begära.

7.3 Förföljelse på grund av kön eller sexuell läggning

Den bestämmelse om skydd p.g.a. välgrundad fruktan för förföljelse p.g.a. kön eller sexuell läggning som infördes i utlänningslagen 1997 har utsatts för skarp kritik av bl.a. Vänsterpartiet. Det skulle ha varit en betydligt bättre lösning att bredda tolkningen av Genèvekonventionens flyktingbegrepp så att det också innefattar förföljelse p.g.a. kön eller sexuell läggning.

Det är glädjande att det efter lång tid år 2005 genomförts en utvidgning av flyktingbegreppet till att omfatta även förföljelse på grund av kön i enlighet med det synsätt som Vänsterpartiet länge förespråkade. Men det är av avgörande betydelse om äldre rättspraxis tillåts influera tolkningen av den nya bestämmelsen. Än så länge har Migrationsöverdomstolen endast avgjort några få mål på grundval av den nya bestämmelsen och det är följaktligen för tidigt att dra några slutsatser om den nya regleringens praktiska betydelse. I propositionen 2005/06:6 Flyktingskap och förföljelse på grund av kön eller sexuell läggning gjordes inte något tydligt avståndstagande från denna äldre praxis.

Inte heller klargjordes det tydligt i propositionen att de riktlinjer FN:s flyktingkommisariat utfärdade om könsrelaterad förföljelse ska tillämpas. Andra problem i tillämpning kan bli förföljelsebegreppet; social utstötning har inte berörts i lagstiftningen, inte heller könsdiskriminerande lagstiftning. Hur kommer riskbedömningarna att göras, hur höga beviskrav kommer att ställas i rättstillämpningen? Förföljelse inom familjen kommer att behandlas på ett annat sätt än förföljelse från staten, att skydd inte kan ges p.g.a. resursbrist ska nämligen tillmätas betydelse vid bedömningen av flyktingskapsfrågan vid våld inom familjen. Detta är en felaktig tillämpning av flyktingbegreppet som kommer att ställa många förföljda kvinnor utan skydd av flyktingkonventionen.

UNHCR har i samverkan med Migrationsverket under 2011 genomfört en studie, "Kvalitet i svensk asylprövning". Studien blottade svåra kvalitetsbrister, bl.a. i Migrationsverkets bedömningar av könsrelaterad förföljelse.

Av studien framgår att de frågor som ställs i asylutredningarna sällan har ett genusperspektiv och att de inte tar hänsyn till att normer kring kön och sexualitet påverkar erfarenheter. Likaså blir det många gånger inte tillräckligt utrett vilka kopplingar som kan finnas till politik, religion och de andra konventionsgrunderna.

Regeringen bör i kommande regleringsbrev till Migrationsverket ställa krav på att verket vidtar nödvändiga åtgärder för att omarbete relevanta avsnitt i Migrationshandboken så att UNHCR:s kritik med avseende på hur Migrat-

Fel! Okänt namn på

ionsverket utreder och bedömer könsspecifik förföljelse till fullo beaktas. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Det är av största vikt att regeringen när det bildats en rättspraxis på grundval av den nya bestämmelsen låter utvärdera tillämpningen av lagen för att konstatera om de avsedda förändringarna blivit verklighet och vilka problem som visat sig i tillämpningen. Därför bör regeringen genomföra en snar utvärdering av tillämpningen av den nya lagbestämmelsen om flyktingstatus p.g.a. förföljelse på grund av kön eller sexuell läggning. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Trots ändringen av utlänningslagen har migrationsmyndigheterna fortsatt att utvisa hbt-personer till länder som exempelvis Iran. Eftersom det är klarlagt att människor avrättas p.g.a. sin sexuella läggning i Iran bör asylsökande homosexuella iraniers fruktan anses välgrundad så länge paragrafen om dödsstraff och kroppsbestraffning finns kvar i den iranska strafflagen. Detsamma gäller alla andra länder som avrättar och bestraffar homosexuella och bisexuella p.g.a. deras sexuella läggning samt transpersoner p.g.a. deras könsidentitet. Tillämpningen av utlänningslagen avviker i praktiken från riksdagens intentioner med lagen. Riksdagen har tidigare i ett betänkande uttalat att det aldrig kan komma i fråga att avvisa exempelvis en homosexuell person till hemlandet om han eller hon riskerar förföljelse på grund av sin sexuella läggning (2005/06:SfU4). Riksdagen anför även att det torde vara mycket svårt att bedöma om ett döljande av den sexuella läggningen utesluter risken för förföljelse. Fortfarande avslås dock asylansökningar från hbt-personer med motiveringen att de tidigare dolt sin läggning i hemlandet och borde kunna fortsätta med det för att undgå förföljelse.

Utlänningslagen ska tillämpas i enlighet med lagstiftarens intentioner. Regeringen bör se till att så sker. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

7.4 Konventionsflyktingar

Det beviskrav som uppställs i svensk rätt för att risken för förföljelse ska beaktas är att den är sannolik. Detta beviskrav står inte i överensstämmelse med en riktig tillämpning av flyktingkonventionen. Som framgår av FN:s flyktingkommissariats *Note on the burden and standard of proof in refugee claims* från den 16 december 1998 bör kravet utifrån internationell rättspraxis, bl.a. domar i USA:s högsta domstol, ligga mellan ”sannolikt” och ”möjligt”. I målet *INS vs Cardoz-Fonseca* uttalade USA:s högsta domstol att ”beviskravet förvisso inte kräver att utlänningen visar att det är mer sannolikt än motsatsen att han kommer att bli förföljd för att klassificeras som flykting”.

I den studie av kvaliteten i svensk asylprövning som genomförts av UNHCR i samverkan med Migrationsverket och publicerades i september 2011 riktas stark kritik mot att Migrationsverket vid tillämpningen av flyktingbestämmelsen ställer alltför höga krav på intensiteten i förföljelsen. Således räknar verket inte som flyktinggrundande förföljelse att ha utsatts för grov misshandel och trakasserier av miliser, kriminella gäng eller statsan-

ställda, nedbränning av bostaden och mord på maken. Inte heller räknades som förföljelse att den asylsökande våldtagits, inte heller att ha varit närvarande när ens syster våldtogs och föräldrarna mördades.

Regeringen bör mot denna bakgrund ta initiativ till en sådan översyn av flyktingkapsbestämmelsen i utlänningslagen att tillämpningen bringas i överensstämmelse med gällande internationell rätt. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

7.5 Bestämmelsen om väpnad konflikt

Den som känner välgrundad fruktan att utsättas för allvarliga övergrepp p.g.a. svåra motsättningar i hemlandet ska enligt en ny bestämmelse i 4 kap. 2 § utlänningslagen ha rätt till uppehållstillstånd.

Bestämmelsen har av domstolarna givits den tolkningen att det måste röra sig om ett individualiserat hot för att den ska vara tillämplig. Detta strider helt mot vad lagstiftaren avsåg. I propositionen (2004/05:170) sägs på s. 178:

Härigenom täcks situationer in som enligt praxis ger uppehållstillstånd av politisk humanitära skäl och andra skyddsrelaterade skäl som hittills bifallits av humanitära skäl. Det kan röra sig om såväl godtyckliga som systematiska övergrepp som det till följd av maktförhållandena i landet inte finns möjlighet för den enskilde att skydda sig emot eller få rättelse för. Övergreppen behöver inte nödvändigtvis härröra från en myndighet utan kan lika väl ha begåtts av någon enskild aktör. [...] Avsikten med den ändrade indelningen av grunderna för uppehållstillstånd är inte att inskränka möjligheten för skyddsökande att få uppehållstillstånd i förhållande till vad som gäller enligt nuvarande lagstiftning och praxis.

Men det är just vad som skett genom att det i praxis ställts upp krav på ett individualiserat hot. I EU:s skyddsgrundsdirektiv finns en bestämmelse, artikel 15 c, om subsidiärt skydd som i mycket motsvarar bestämmelsen i utlänningslagen. Vissa EU-länder som exempelvis Storbritannien har tolkat bestämmelsen så att den ger skydd i en situation av urskillningslöst våld i ett land utan att det krävs att den asylsökande måste kunna visa att ett individuellt hot riktas mot honom eller henne. I andra länder, t.ex. i Sverige, har domstolarna gjort en restriktiv tolkning av bestämmelsen genom att krav ställts på att en individuell risk måste påvisas genom någon särskild omständighet. FN:s flyktingkommisariat har rekommenderat att länderna inte ska uppställa krav på en individualiserad risk när bestämmelsen tillämpas. EG-domstolen har i ett s.k. förhandsbesked om tolkningen av bestämmelsen slagit fast att det inte krävs någon individualiserad risk för dess tillämplighet. Denna tolkning är bindande för svenska myndigheter och domstolar.

Den som behöver skydd p.g.a. väpnad inre eller yttre konflikt har också rätt till skydd enligt utlänningslagen. Migrationsöverdomstolen har i en dom den 26 februari 2007 slagit fast att det inte rådde väpnad konflikt i Irak i utlänningslagens mening. Domstolen fastslog i den domen att de stridande parterna måste ha viss territoriell kontroll för att väpnad konflikt skulle anses föreligga. Senare har migrationsöverdomstolen – efter hård kritik från både

Fel! Okänt namn på

juridiskt och politiskt håll mot domstolens tolkning – gjort en motsatt tolkning och släppt kravet på territoriell kontroll.

Europeiska domstolen för mänskliga rättigheter har i en dom (no 8319/07 och 11449/07, Case of Sufi and Elmi v. The United Kingdom) som meddelades i juni 2011 på ett grundläggande sätt förändrat rättsläget beträffande rätten till internationellt skydd vid risk för urskillningslöst våld. Sammanfattningsvis fann domstolen att det skulle strida mot artikel 3 i Europakonventionen att utvisa klagandena till Mogadishu eftersom risken att drabbas av urskillningslöst våld där är så hög att artikel 3 blev tillämplig.

UNHCR publicerade i juli 2011 en forskningsrapport där man gjorde en jämförelse mellan lag och praxis i sex EU-länder, bl.a. Sverige, vad gäller skyddet för den som flytt urskillningslöst våld. I rapporten kunde beläggas stora skillnader länderna emellan framför allt i fråga om tillämpningen av artikel 15 c i skyddsgrundsdirektivet, som i vissa av länderna visade sig vara ”ett tomt skal” som mycket sällan gav skydd åt personer på flykt undan urskillningslöst våld.

Mot bakgrund av dessa stora oklarheter vad gäller tolkningen och tillämpningen av bestämmelserna om internationellt skydd för den som flytt från väpnad konflikt eller urskillningslöst våld bör regeringen ta initiativ för att se över och förtydliga utlänningslagens motsvarande bestämmelser om skydd vid väpnad konflikt, urskillningslöst våld eller svåra inre motsättningar för att skyddet ska bli mer heltäckande. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

7.6 Återtagandeavtal som slutits av Sverige

De återtagandeavtal Sverige ingått med Irak och Afghanistan har fått som konsekvens att Sverige nu genomför massutvisningar av asylsökande från dessa länder. Många av dessa asylsökande har haft och har fortfarande starka skyddsbehov. Inslag i sändningar från Sveriges Radio har visat på de svenska myndigheternas systematiska kränkningar av de mänskliga rättigheterna när uppenbart skyddsbehövande människor skickats tillbaka till dessa länder. Uppgifter har också framkommit som visar att avtalet inte uppfylls och att parterna som undertecknat inte är överens om tolkningen när det gäller frågan om tvångsavvisningar.

Vänsterpartiet är kritiskt till återtagandeavtalen och till den svenska regeringens agerande i denna process. Åtskilliga irakiska asylsökande har vittnat om att de lämnats vind för våg efter avvisning och att fortsatta trakasserier och förföljelse gjort att de tvingats fly igen, trots att Irak i avtalet förbundit sig att garantera deras säkerhet. Mot denna bakgrund bör regeringen omedelbart säga upp återtagandeavtal som upprättats med Irak och Afghanistan. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

7.7 Bevisbördan och utredningsbördan beträffande tortyr

Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna avkunnade i mars 2010 en principiellt viktig dom i ett mål mellan en iransk asylsökande och Sverige (målet R.C. mot Sverige, 41827/07). Sverige avstod från att överklaga domen och begära att målet skulle tas upp i s.k. stor sammansättning – Grande Chambre – och den vann därför laga kraft i juni 2010. Domen innebär att Sverige omedelbart måste genomföra långtgående förändringar i asylprocessen.

Domstolen slog fast två för svensk rättstillämpning nya principer i asylrätten. Den första principen gäller följande: Om en asylsökande framfört något som tyder på att han/hon varit utsatt för tortyr, t.ex. genom att åberopa ett intyg från en allmänläkare vid en vårdcentral, åligger det Migrationsverket att på eget initiativ skaffa ett expertutlåtande om den sannolika orsaken till skadorna om man inte godtar den åberopade bevisningen. Domstolen tillbakavisade regeringens argument att den asylsökande måste skaffa ett sådant utlåtande.

Domen innebär således att Migrationsverket är skyldigt att, i de asylärenden där det finns uppgifter som tyder på att den sökande har varit utsatt för tortyr, se till att ett sådant expertutlåtande om trolig orsak till skadorna införskaffas. Det är något som verket inte gör i dag och Sverige bryter därför mot sina skyldigheter enligt Europakonventionen om de mänskliga rättigheterna. Detta handlar inte om någon teknisk detalj utan om en av de mest fundamentala mänskliga rättigheterna, rätten att inte utsättas för tortyr eller riskera att bli utvisad trots att det finns risk att bli torterad i det land man skickas till.

Den andra nya principen gäller detta: Om en asylsökande lyckats fullgöra bevisskravet att han/hon redan varit utsatt för tortyr är det Migrationsverket som måste bevisa att det inte föreligger någon risk för upprepad tortyr vid en utvisning till hemlandet. Så är bevisbördan inte fördelad i dag. Det vanliga är i stället att Migrationsverket utan att ange någon motivering förklarar att den asylsökande inte gjort troligt att tortyren kommer upprepas om han/hon skickas till hemlandet. Också på denna punkt är både Migrationsverket och migrationsdomstolarna skyldiga att omgående ändra sin rättstillämpning.

I den tidigare refererade studien av Migrationsverkets utredning och beslut i ärenden om internationellt skydd, som UNHCR genomfört i samverkan med Migrationsverket, konstaterades att 47,5 procent av dem som sökt asyl åberopat att de utsatts för misshandel eller tortyr. Av dessa beviljades bara 34 procent någon form av skydd, en alarmerande låg siffra som kan dölja ett haveri i den svenska asylprövningen.

Domen vann laga kraft redan i juni 2010 men har inte avsatt några andra spår i rättsutvecklingen än en dom i Migrationsöverdomstolen i januari 2012 som i princip upprepade vad som är gällande rätt sedan 18 månader. Eftersom Migrationsöverdomstolens dom visat sig ha lika obefintlig påverkan på rättstillämpningen som Europadomstolens dom måste regeringen skyndsamt ta initiativ till en sådan ändring av utlänningslagen att Sverige uppfyller sina förpliktelser enligt Europakonventionen om de mänskliga rättigheterna. Rege-

Fel! Okänt namn på

ringen bör lägga fram förslag om sådan ändring av utlänningslagen att Sverige uppfyller Europakonventionens krav i fråga om bevis- och utredningsbörda i fråga om tortyr. Detta bör riksdagen begära.

För att Sverige ska uppfylla sina förpliktelser enligt Europakonventionen kommer fler asylsökande att behöva få sina tortyrskador utredda. Detta slogs fast i en dom från Europadomstolen våren 2011 och preciseras i Migrationsverkets rättsliga ställningstagande angående medicinska utredningar av åberopade skador. Regeringen bör därför se till att det finns tillräcklig kompetens och resurser för att genomföra ett ökat antal tortyrskadeutredningar. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

7.8 Synnerligen ömmande omständigheter

I den nya utlänningslag som trädde i kraft den 31 mars 2006 har det genomförts betydande förändringar av regleringen om uppehållstillstånd av skyddsskäl och på humanitära grunder. Avsikten var att en större andel ska beviljas uppehållstillstånd av skyddsskäl i stället för på humanitära grunder. Detta är ett riktigt synsätt som Vänsterpartiet ställer sig bakom. Vi är dock kritiska till den bestämmelse som i första hand ersätter humanitära skäl, nämligen 5 kap. 6 § utlänningslagen som ger möjlighet att bevilja uppehållstillstånd p.g.a. synnerligen ömmande omständigheter. Det har nu utbildats en mycket restriktiv praxis som bl.a. innebär att den som är mycket svårt sjuk nästan undantagslöst hänvisas till att söka vård i hemlandet, även om vården av kostnads-skäl i praktiken inte är tillgänglig för den det gäller. Detsamma gäller för sökande som har uppenbart mycket svåra livsöden som omöjliggör återvändande till hemlandet. Denna inhumana praxis måste brytas genom att lagbestämmelsen ändras. Uttrycket ”synnerligen” i rättsliga sammanhang är ett mycket snävt begrepp och bör därför bytas ut mot ”särskilt” som ger möjlighet till en något mer generös bedömning. 5 kap. 6 § 1 st 1 p i utlänningslagen bör därför ges följande lydelse:

Om uppehållstillstånd inte kan ges på annan grund, får tillstånd beviljas en utlännings om det vid en samlad bedömning av utlänningsens situation föreligger sådana särskilt ömmande omständigheter att han eller hon bör tillåtas stanna i Sverige.

Detta bör riksdagen besluta.

7.9 Verkställighetshinder

I propositionen med förslag till ny utlänningslag (prop. 2004/05:170) s. 192 sägs att:

[...] något beslut om avvisning bör liksom hittills inte fattas då det redan inför ett beslut över en ansökan om uppehållstillstånd står klart att ett avlägsnandebeslut inte skulle gå att verkställa.

Denna regel fanns också i den gamla utlänningslagen, men den tillämpades inte då och tillämpas inte heller nu på ett konsekvent och förutsägbart sätt. Många gånger fattas avvisningsbeslut i strid mot förarbetsuttalandet. Det är därför nödvändigt att regeringen återkommer till riksdagen med förslag till ny bestämmelse i utlänningslagen om att avlägsnandebeslut inte ska fattas om det inte går att verkställa. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Bestämmelsen i 12 kap. 19 § 2 utlänningslagen, där krav uppställs att utlänningsen inte kunnat åberopa verkställighetshindren tidigare eller har giltig ursäkt för att inte ha åberopat dem tidigare, står i uppenbar konflikt med artikel 3 i Europakonventionen om de mänskliga rättigheterna. Detta avhjälpas inte genom de möjligheter Migrationsverket har att bevilja uppehållstillstånd enligt 12 kap. 18 § utlänningslagen. Regeringen bör därför ta initiativ till en översyn av 12 kap. 19 § utlänningslagen för att bringa bestämmelsen i överensstämmelse med Europakonventionen om de mänskliga rättigheterna. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Om Migrationsverket en gång överlämnat verkställigheten av ett utvisningsbeslut till polisen saknar denna varje möjlighet att återlämna ärendet till Migrationsverket även om en förändrad situation skulle göra detta sakligt motiverat. Det är också så att Migrationsverket saknar möjlighet att återta ett verkställighetsärende som man en gång överlämnat till polisen om denna inte vill medverka till detta. Regeringen bör därför återkomma till riksdagen med förslag till en sådan lagändring att möjlighet ges till polisen att återlämna ett verkställighetsärende till Migrationsverket och till Migrationsverket att återta ett till polisen överlämnat verkställighetsärende. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

7.10 Landkunskapen hos Migrationsverket

Numera redovisas Migrationsverket databas, Lifos, med landinformation om de asylsökandes hemländer på Migrationsverkets hemsida. Detta är ett stort framsteg eftersom det möjliggör en dialog mellan Migrationsverket och den asylsökande om innehållet och tillförlitligheten i landinformationen. Ett nytt problem är dock att Migrationsverket många gånger bortser från innehållet i sin egen landinformation när det där finns uppgifter som talar för att den asylsökande borde beviljas uppehållstillstånd. Migrationsverkets tjänstemän behöver utbildas i hur landinformationen används i ärendena på ett opartiskt sätt. Regeringen bör ge Migrationsverket i uppdrag att organisera sådana kurser i opartiskt användande av Migrationsverkets landinformation. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

7.11 Rätten till muntlig förhandling

Ett av de bärande elementen i den nya process- och instansordning i utlänningsärenden som infördes 2006 var att muntlig förhandling skulle äga rum i

Fel! Okänt namn på

det absoluta flertalet asylmål. Dimensioneringen av migrationsdomstolarna gjordes efter bedömningen att muntlig förhandling skulle hållas i 85 procent av asylmålen. Av slutbetänkandet från utvärderingsutredningen framgår att muntlig förhandling ägde rum i 34 procent av dessa mål under 2007 och 2008, vid Förvaltningsrätten i Stockholm dock endast i ca 25 procent av målen. Det har inte skett någon som helst ökning av andelen muntlig förhandling i asylmålen under de senaste åren. Detta är allvarligt och riskerar att urholka värdet av hela reformen. Det är därför nödvändigt att göra ett tillägg till bestämmelsen om muntlig förhandling i 16 kap. 5 § utlänningslagen. Ett nytt tredje stycke bör lyda:

”I mål om utvisning eller avvísning ska muntlig förhandling hållas om det inte är uppenbart obehövligt. Muntlig förhandling ska alltid hållas om part begär det.”

Detta bör riksdagen besluta.

7.12 Rätt att överklaga beslut om avslag på ansökan om främlingspass

Det föreligger ingen rätt att överklaga Migrationsverkets beslut om avslag på ansökan om främlingspass. Denna brist medför att migrationsdomstolarna i en del fall hindras från att i sak pröva överklaganden i mål som gäller utvisning p.g.a. brister i en anknytnings seriositet. Om den klagande saknar giltig passhandling kan domstolen inte pröva överklagandet. Regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag till sådan ändring av utlänningslagen att rätt införs att överklaga beslut av Migrationsverket om avslag på ansökan om främlingspass. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

7.13 Ändringsdispens

Enligt gällande utlänningslag kan ett mål bli föremål för prövning i sak endast om det föreligger ett prejudikatsintresse. Det finns i och för sig ytterligare en dispensgrund ”synnerliga skäl” men den tillämpas i praktiken ytterst sällan. Det är olyckligt att det inte finns någon möjlighet att få ett mål prövat i högre instans ens om det är uppenbart feldömt av en migrationsdomstol. Det blir också ofta omöjligt att rätta till allvarliga processuella felaktigheter i migrationsdomstolarna. Skulle en migrationsdomstol t.ex. underlåta att hålla en muntlig förhandling i ett asylmål där utgången är beroende av en trovärdighetsbedömning finns ingen möjlighet att nå rättelse i Migrationsöverdomstolen. Migrationsöverdomstolen har redan beslutat i ett prejudikatsmål att muntlig förhandling ska hållas i denna måltyp varför det inte finns något prejudikatsintresse att bevilja prövningstillstånd på denna grund i fler mål.

En möjlighet att söka ändringsdispens bör införas. Ändringsdispens bör dock bara kunna beviljas på ansökan av den enskilde, inte på ansökan av Migrationsverket. Regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag om

en sådan ändring av utlänningslagen angående att ändringsdispens på ansökan av den enskilde införs hos Migrationsöverdomstolen. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

7.14 Illegal vistelse

I 8 kap. 12 § 2 st utlänningslagen anges att en utlänning som avvisats ska lämna landet inom två veckor. Tvåveckorsfristen börjar löpa samma dag som ett lagakraftätagande beslut fattats. Många gånger kan det dröja avsevärd tid innan beslutet når den det berör. Inte sällan kan det gå mer än två veckor innan han eller hon får kännedom om beslutet. I alla händelser är tidsfristen så kort att det är omöjligt – också med god vilja – att ordna med utresan från Sverige inom denna frist. I andra fall, t.ex. för palestinier som tidigare vistats som gästarbetare i någon av Gulfstaterna, är det omöjligt att inom denna tidsrymd ordna tillstånd att resa in i det land dit avvisningen ska ske. Ofta låter det sig överhuvud taget inte göras.

Konsekvenserna av denna regel blir i nästan samtliga ärenden orimliga. Utlänningen har ingen praktisk möjlighet att undvika att vistas ”illegalt” i Sverige. Denna illegala vistelse kommer sedan att hållas emot henne eller honom vid varje framtida ansökan om uppehållstillstånd eller besöksvisum. Det blir också orimliga konsekvenser av det återreseförbud som p.g.a. återvändandedirektivet ska meddelas om utlänningen inte lämnat landet när tidsfristen för frivillig återresa löpt ut. Det angivna lagrummet måste ändras så att tidsfristen för frivillig återresa börjar löpa den dag utlänningen delgivits beslutet, på samma sätt som i dag gäller för EES-medborgare. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

7.15 Bortre gräns i asylprocessen

Handläggningstiderna för ärenden om uppehållstillstånd har ständigt varit ett stort problem i vart fall under de senaste 30 åren. Det har gjorts återkommande lagändringar och vidtagits andra åtgärder för att försöka komma till rätta med problemen, men utan att några förbättringar åstadkommits. De längsta godtagbara handläggningstider som regleringsbrevet föreskriver har ingen som helst påverkan på verkligheten. Därför måste nu kraftfullare medel tillgripas. En bestämmelse bör införas i utlänningslagen om att den som ansökt om uppehållstillstånd och inte erhållit ett lagakraftätagande avslagsbeslut inom 18 månader från ansökan ska beviljas uppehållstillstånd om det inte finns särskilda skäl som talar där emot. Sådana särskilda skäl kan vara att den sökande själv väsentligt bidragit till tidsutdräkten eller har gjort sig skyldig till allvarlig brottslighet. Regeringen bör återkomma med förslag om införande av sådan bortre gräns i asylprocessen. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Fel! Okänt namn

7.16 Praxis vid besöksvisum

Den praxis som Migrationsverket tillämpar beträffande besöksvisum innebär en betydligt restriktivare hållning mot sökande från länder, från vilka det tidigare varit vanligt med s.k. avhopp. Det är dock orimligt att straffa helt andra människor p.g.a. att landsmän, som beviljats besöksvisum, utnyttjat sin mänskliga rättighet att söka asyl. Det är i själva verket ett indirekt angrepp på asylrätten. Det bidrar dessutom till att ge Sverige dåligt rykte internationellt när internationella gäster hindras från att delta i vetenskapliga eller andra sammankomster som arrangeras i Sverige. I förlängningen kan Sverige komma att få svårigheter att få stå som värd för den typen av arrangemang. Socialförsäkringsutskottet har flera gånger uttalat sig för en öppnare praxis, dock utan någon effekt.

Regeringen bör utfärda tydliga riktlinjer för Migrationsverkets handläggning av ärenden som gäller besöksvisum för att den ska genomsyras av en inställning som grundas på icke-diskriminering och humanitet. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

7.17 Asylvisum

EU-ländernas regeringar har under ett antal år både unilateralt och inom ramen för EU-samarbetet strävat efter att konstruera mekanismer för att utestänga asylsökande från EU-territoriet. Resultatet har blivit att det är i det närmaste omöjligt att ta sig till EU för att söka asyl för den som inte har möjlighet att få fram betydande penningssummor till människosmugglare. Därför har allt fler börjat diskutera möjligheten att beskickningar får utfärda visum till skyddsbehövande antingen när dessa befinner sig i hemlandet eller i tredjeland.

Flera stater, både EU-medlemmar och andra, har redan infört olika varianter av denna möjlighet. Gregor Noll, professor i folkrätt vid Lunds universitet, har tillsammans med Jessica Fagerlund vid det danska centret för mänskliga rättigheter gjort en studie i detta ämne för EU-kommissionen som publicerades i april 2002. De menar att de sex EU-länder som redan tillämpade systemet borde utveckla det ytterligare och delge övriga medlemsstater och forskare information om hur det fungerar. De föreslår också att de övriga medlemsstaterna inför liknande system, som dock endast kan och får utgöra ett komplement till det traditionella sättet att söka asyl.

Det finns flera svåra praktiska problem med asylvisum. Några sådana problem är: avsaknad av en svensk ambassad i flyktingens hemland; risker för den asylsökande att besöka ambassaden, som ofta kan stå under bevakning; problem med sekretessen gentemot lokalanställd personal vid ambassaden; rädsla att berätta om sina asylskäl medan man finns kvar i sitt hemland; svårigheter att skaffa medicinsk bevisning om eventuella tortyrskador; frånvaro av möjlighet till advokathjälp m.m.

Vänsterpartiet menar att utfärdande av asylvisum, som komplement till det traditionella sättet att söka asyl, bör ses som en viktig möjlighet att skapa

lagliga vägar att söka skydd undan förföljelse. Hur proceduren för dessa viseringar bör utformas för att undanröja de risker och problem som ovan angivits bör ses över. Regeringen bör därför med hänvisning till ovanstående tillsätta en utredning med uppgift att lägga fram förslag om en procedur för utfärdande av asylvisum. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

7.18 Förvar

Att beröva en människa friheten är en ur integritetssynpunkt kränkande åtgärd som alltid måste vara grundad på preciserade och väl avgränsade förutsättningar och vara den absolut sista utvägen. Frihetsberövandet blir givetvis ännu mer traumatiskt för den som flytt från sitt land för att söka en fristad i ett främmande land. Utifrån dessa utgångspunkter kan inte den nuvarande regleringen i utlänningslagen av förutsättningarna för förvar godtas. De är nämligen mycket vaga och ger stort utrymme för godtycke från tillämpande myndigheter. Tyvärr har Förvarsutredningen, vars slutbetänkande publicerades i februari 2011(SOU 2011:17 Förvar), inte haft direktiv att utreda en begränsning och precisering av förvarsgrunderna. Regeringen bör därför tillsätta en utredning med uppgift att se över utlänningslagens reglering av förvarsgrunder. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

I Förvarsutredningens slutbetänkande lades också flera förslag mot bakgrund av den allvarliga kritik som Europarådets kommitté mot tortyr (CPT) riktat mot att förvarstagna utlännningar inte sällan placeras i häkten eller kriminalvårdsanstalter.

Utredningen föreslog bl.a. att Migrationsverket ska ges ett uppdrag att se till att sjukvårdspersonal ska finnas på förvaren i högre utsträckning än i dag. Regeringen bör ge Migrationsverket ett sådant uppdrag. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Utredningen föreslog också att det i lagtexten införs ett förbud mot att placera en person i kriminalvård med hänvisning till att hen utgör en allvarlig fara för sig själv. Regeringen bör lägga fram förslag om en sådan ändring av utlänningslagen. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

7.19 Förordnande av offentliga biträden i utlänningsärenden

Migrationsöverdomstolen har i ett praxisbildande beslut fastslagit att det saknas rättsligt utrymme att förordna offentligt biträde i ärenden enligt Dublinförordningen. Mot bakgrund av att det finns medlemsstater i EU som inte tillämpar flyktingkonventionen och den även i övrigt starkt divergerande tillämpningen av asylreglerna mellan olika EU-länder finns inte sällan ett stort behov av rättsligt biträde i s.k. Dublinärenden. Det är därför nödvändigt att regeringen lägger fram förslag om sådan ändring i utlänningslagen, dvs. att det blir möjligt att förordna offentligt biträde även i ärenden som handläggs

Fel! Okänt namn på

enligt Dublinförordningen. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

För närvarande saknas möjligheter att förordna offentligt biträde när ansökan om uppehållstillstånd görs via en svensk ambassad. Detta är otillfredsställande eftersom det i vissa av dessa ärenden föreligger ett starkt behov av rättsligt biträde. Det bör därför införas en ny bestämmelse i utlänningslagen som möjliggör att det vid förekomsten av särskilda skäl blir möjligt att förordna offentligt biträde i ärenden där ansökan om uppehållstillstånd görs via svensk ambassad. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Sedan lång tid är det Migrationsverket som förordnar offentligt biträde i utlänningsärenden. Sveriges advokatsamfund har den principiella uppfattningen att förordnande av offentligt biträde i utlänningsärenden ska beslutas av domstol eller annan myndighet som inte har koppling till Migrationsverket. När Migrationsverket nu även formellt är motpart till den asylsökande i Migrationsdomstolen framstår det ännu tydligare hur orimligt det är att det är Migrationsverket som ska ha rätten att utse sin egen motpart. Det är jämförbart med om åklagaren skulle utse försvararen i brottmål. Regeringen bör därför lägga fram förslag om återgång till den tidigare ordningen att Rätts- och hjälpmyndigheten, alternativt förvaltningsrätten, bör förordna offentliga biträden i utlänningsärenden. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

7.20 Utbildning av nämndledamöter och offentliga biträden

I utlänningsärenden förekommer många gånger både komplicerade rättsliga frågor och svårbedömda faktiska förhållanden. Det finns ett behov av förstärkta utbildningsinsatser både av Migrationsverkets personal, migrationsdomstolarnas nämndledamöter och offentliga biträden. Regeringen bör ge ett uppdrag till Domstolsverket att lämna förslag på hur utbildning för de kategorier som ovan angivits kan organiseras, samt förslag på vem eller vilka som bör vara huvudmän för en sådan utbildning. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Stockholm den 2 oktober 2012

Jonas Sjöstedt (V)

Ulla Andersson (V)

Hans Linde (V)

Mia Sydow Mölleby (V)

Jens Holm (V)

Eva Olofsson (V)

Christina Höj Larsen (V)